

Брюксел, 18 октомври 2022 г.
(OR. en)

13236/22

Междуинституционални
досиета:
2021/0424(COD)
2021/0425(COD)

ENER 491
ENV 973
CLIMA 486
IND 388
RECH 525
COMPET 766
ECOFIN 969
CODEC 1433

БЕЛЕЖКА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно:	Директива относно общите правила за вътрешните пазари на възобновяеми газове и природен газ и на водород и Регламент относно вътрешните пазари на възобновяеми газове и природен газ и на водород – Ориентационен дебат

С оглед на заседанието на Съвета ТТЕ (Енергетика) на 25 октомври 2022 г. приложено се изпраща на делегациите бележка за обсъждане във връзка с Директивата относно общите правила за вътрешните пазари на възобновяеми газове и природен газ и на водород и Регламента относно вътрешните пазари на възобновяеми газове и природен газ и на водород (преработен текст).

Бележка за обсъждане относно регламента и директивата относно пазара на природен газ и водород

На 15 декември 2021 г. Комисията представи предложения за директива относно общите правила за вътрешните пазари на възобновяеми газове и природен газ и на водород и за регламент относно вътрешните пазари на възобновяеми газове и природен газ и на водород (газов пакет) като част от новата рамка на ЕС за декарбонизация на пазарите на газ, насърчаване на водорода и намаляване на емисиите на метан.

По време на френското председателство предложенията бяха представени заедно с оценката на въздействието; последва първоначален обмен на мнения между държавите членки. През юли 2022 г. чешкото председателство започна преговори по предложенията в работна група „Енергетика“. Въз основа на първите резултати от тези обсъждания на 9 септември 2022 г. председателството представи първите преработени предложения както за регламента, така и за директивата, за да се даде възможност за по-нататъшно задълбочено обсъждане в работна група „Енергетика“ през следващите седмици.

Въз основа на постигнатия до момента напредък и с цел да се определи посока за по-нататъшната работа, сега председателството предлага 3 теми за обсъждане, всяка от които съдържа няколко варианта, които министрите да разгледат:

1. Времевата рамка за развитие на пазарите на водород с акцент върху вертикалното отделяне на операторите на мрежи за водород

В предложението на Комисията се предвижда по-гъвкава регулаторна рамка за водорода по време на етапа на разрастване на пазара, но от 1 януари 2031 г. следва да се прилагат по-подробни правила, които улесняват интегрирането на пазара и трансграничната търговия. Някои държави членки изразиха мнение, че определената за този регулаторен преход дата – 2030 г., не осигурява достатъчно гъвкавост и време на пазара на водород да се развие и узрее в достатъчна степен. Същевременно липсата на хармонизиран краен срок на преходния период на равнище ЕС води до риск от различия в регулаторните системи в трансграничен план, които биха могли да възпрепятстват развитието на ефективен вътрешен пазар.

Предложените правила за вертикално отделяне на операторите на мрежи за водород (*член 62 от директивата*) предоставят на разположение модела за отделяне на собствеността.

Предлага се моделът на независимия системен оператор (НСО) да бъде достъпен за мрежи за водород, които са принадлежали на вертикално интегрирани предприятия към момента на влизане в сила на газовия пакет. По-оспорван елемент е изтичането на срока на действие на модела за отделяне на независимите оператори на газопреносни системи (НОГС) до 2031 г., тъй като някои държави членки се опасяват, че това би могло да възпрепятства развитието на мрежите за водород, а оттам и пазарите, тъй като операторите на газопреносни системи за природен газ с модел за отделяне на НОГС няма да бъдат стимулирани да инвестират в промяна на предназначението на своята инфраструктура.

Предложеният преходен период до края на 2030 г. за пазарите на водород е включен в няколко члена в целия газов пакет. В регламента се предлага от 1 януари 2031 г. да не се начисляват тарифи за достъп до мрежи за водород в точките на междусистемно свързване между държави членки (*член 6 от регламента*), което следва да бъде заменено със създаването на компенсационен механизъм за финансиране на трансгранична инфраструктура между съответните оператори на мрежи за водород (*член 53 от директивата*). До края на 2030 г. съгласно предложената директива държавите членки гарантират прилагането на регулиран достъп на трети страни до мрежи за водород (*член 31 от директивата*) и операторите на мрежи за водород могат да се ползват от дерогации за съществуващи мрежи за водород и географски обособени мрежи (*членове 47 и 48 от директивата*).

Във връзка с това министрите се приканват да разгледат следните варианти:

- а) *Да се приложи механизъм за преразглеждане за датата за регулаторен преход (2031 г.) на равнището на Съюза, така че през [2028 г.] Комисията да направи преглед, въз основа на предварително определени критерии (напр. функциониране на пазара, конкуренция, въздействие на различията в правилата върху трансграничната търговия), на пазарните условия и по целесъобразност да приеме решение за отлагане на прехода на равнището на Съюза.*
- б) *Да се отложи преходният етап за елементите на структурата на пазара на водород до [X] година.*
- в) *Да се запази моделът за отделяне на независимите оператори на газопреносни системи (НОГС) след 2030 г. за съществуващите оператори на газопреносни системи за природен газ с модел за отделяне на НОГС.*

2. Тарифни отстъпки за възобновяеми и нисковъглеродни газове в системата за природен газ и трансгранични тарифи в мрежите за водород

I. Трансгранични тарифи в специализирани мрежи за водород

Комисията предложи проект на бъдещ пазар на водород без трансгранични тарифи, считано от 1 януари 2031 г. (*член 6 от регламента*). Както и при пазарите на електроенергия, това би създало еднакви условия на конкуренция за производството на водород и би предотвратило кумулирането на тарифи, което е важно, за да се предотврати увеличаването на разходите за крайните потребители. Въвеждането на система на нулеви трансгранични тарифи и подходящи механизми за поделение на разходите може да бъде по-осъществимо на ранен етап от разгръщането на инфраструктурата за водород, отколкото при зрял пазар, където са направени значителни инвестиции в инфраструктура. За да се гарантира развитието на (трансгранична) инфраструктура за водород при липсата на трансгранични тарифи, се предлага механизъм за финансова компенсация между операторите на мрежи за водород (*член 53 от директивата*). Някои държави членки предпочитат да се запази съществуващият тарифен механизъм и за водорода, докато други биха желали да отложат прилагането на нулевите трансгранични тарифи за мрежите за водород.

Следователно министрите се приканват да разгледат следните варианти:

- a) *Да се приложи механизъм за преразглеждане за годината 2031 на равнището на Съюза, така че през [2028 г.] Комисията да направи преглед, въз основа на предварително определени критерии (напр. функциониране на пазара, конкуренция, въздействие на различията в правилата върху трансграничната търговия), на пазарните условия и по целесъобразност да приеме решение за отлагане на задължението за нулеви трансгранични тарифи за мрежите за водород.*
- б) *Да се отложи задължението за нулеви трансгранични тарифи за мрежите за водород до [X] година.*
- в) *Да се замени задължението за нулеви трансгранични тарифи от 1 януари 2031 г. със съвместно решение на националните регулаторни органи за трансграничните тарифи и окончателно решение на ACER в случай на несъгласие.*

II. Тарифни отстъпки за възобновяеми и нисковъглеродни газове в системата за природен газ

Предложението на Комисията съдържа различни тарифни отстъпки, чиято основна цел е да се насърчи навлизането и трансграничната търговия с възобновяеми и нисковъглеродни газове (член 16 от регламента¹). Някои държави членки заявиха, че следва да се даде приоритет на възобновяемите газове. Други изразиха опасения, че тарифните отстъпки не са подходящ инструмент за увеличаване на навлизането на тези газове и че е възможна загуба на приходи за регулираните оператори на газопреносни системи за природен газ, а оттам и потенциално увеличаване на цената на газа от изкопаеми източници за крайните потребители.

В това отношение министрите се приканват да разгледат следните варианти:

- а) Да се направи разграничение между отстъпките за възобновяеми и нисковъглеродни газове, т.е. различно равнище на отстъпките за възобновяеми и за нисковъглеродни газове.*
- б) Да не се прилагат отстъпки от тарифите във всички точки на междусистемно свързване, включително входните точки от и изходните точки към трети държави, а държавите членки да прилагат отстъпки във входните точки от съоръжения за производство на възобновяеми и нисковъглеродни газове, както и във входни точки от и изходни точки към съоръжения за съхранение.*
- в) Да не се прилагат задължителни отстъпки за възобновяеми и нисковъглеродни газове, т.е. да се плаща пълна тарифа за пренос на възобновяеми и нисковъглеродни газове.*

¹ Съгласно член 16 от регламента отстъпката от 75% от тарифата се прилага по отношение на входните точки от съоръжения за производство на възобновяеми и нисковъглеродни газове; прилага се и отстъпка от 75% от тарифите за пренос към и от газохранилищата в системата за природен газ. Прилага се 100-процентна отстъпка от тарифата във всички точки на междусистемно свързване за възобновяеми и нисковъглеродни газове в системата за природен газ.

3. Примесване

Регламентът задължава операторите на преносни системи да приемат, считано от 1 октомври 2025 г., примесване на водород до 5 обемни процента в точките на междусистемно свързване между държавите – членки на ЕС (*член 20 от регламента*). В случай че различията в практиките на примесване водят до ограничения на трансграничните потоци, се прилага процесът на трансгранична координация във връзка с качеството на газа (*член 19 от регламента*). Някои държави членки не желаят да примесват водород в своите национални мрежи за природен газ и биха предпочели транспортирането и използването на чист водород. Други биха предпочели да се отложи датата на прилагане и да се намали максималното равнище на примесване, за да се избегнат високи разходи и да се ограничат възможните рискове.

Във връзка с това министрите се приканват да разгледат следните варианти:

- а) Да се промени максималното равнище на примесване в точките на междусистемно свързване на [X] %.*
- б) Прилагането на максималното равнище на примесване в точките на междусистемно свързване да се отложи до 1 октомври [X].*
- в) Да не се определя хармонизирано максимално равнище на примесване, т.е. да се остави на съседните държави членки и на операторите на преносни системи да се договарят двустранно за максималните равнища на примесване в точките на междусистемно свързване.*